

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

9. szám.

Debrecen, 1929 március 2.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A lelkésznevelésről.

Ha megfelelő képességem volna, csillagsugár-
ból szőném azt a palástot, melyet a lelkészképzőből
életútra kelő ifjú vállaira ölt, hogy Krisztus lelké-
vel mintegy kézenfogva elinduljon arra a legszebb
munkára, amelynek végén, munkaeredményként a
„Soli Deo Gloria“ ragyog fel s az ő lelki ábrázatát
is mennyei fénybe vonja. A Krisztussal járó és ható
élet adja meg a testnek és léleknek azt az élet-
értéket, melyet öt érzékünk már e földön, mint-
egy ízelítőül, biztatóul lelkünkben gyűjtöget, rak-
tároz, hogy ez értékkel váltsa meg azt a *belépő-
jegyet*, melyet vitt magával a Szabolcska legendás
magyar papja s mutatta fel Péter mennyei kapus
előtt.

Az igazi költő Isten prófétája, Isten szemével
látja a dolgokat és hatásokat kint és e hatásokra
támadt érzéseket bent, mintegy Isten ujjával be-
írva szíve fehér lapjára, honnan ő csak olvassa és
leírja, mint Isten írődeákja. Így látta Szabolcska a
magyar papot s így véste gránitba s írta rá, amint
Isten diktálta életútját, eszközeit és eredményét.
Bizony én csak gyarló gondolataimat vetem itt
papírra ez Istennek tetsző szoborról, kit úgy látok
a mi lelkésznevelőnk kapujában, mint Tisza István
áll a debreceni egyetem előtt, örök útmutatóként
és mementóként . . .

Felteszem minden kálvinista jóra való lelkész-
jelöltre, hogy ismeri ezt a *magyar papot* s szinte
mintának tartogatja lelkében, amint számot ad
megbízásáról. Miről számol? Hogy számol? Ez a
fő. A költő, vagyis az életlátó, néhány versszakban
lelkünk elé vetíti a lelkésznevelés és embernevelés
nagy kérdését, melyet szinte Ádám óta bogoznak-
oldoznak az emberek, kegyes és kegyetlen eszkö-
zökkel, Ábel-áldozattal, Kain-dorongokkal, egész a
mai római szent megegyezésig. Az én lelkem pedig
végigsuhanva ezen a szörnyű úton, megáll a *ma-
gyar pap* mellett s szóra készíti, lelkésznevelé-
sünk útbaigazítására.

Az első, ami meglátásom elé kerül: „*hom-
lokán az isteni jegy.*“ Tehát nem a sok pecsétes
bizonyítvány. Sok alapos kutatást átolvastam, lel-
kem látása szerint figyelve jártam magam is s
azzal a tudattal zárom e földi életet, hogy hiába-

való minden erőfeszítés, szelid és kemény, vér és
vas, minden lehető anyagi kedvezés: meg van
szabva az életmozgás iránya s ez irányba indulva
és haladva lehet sikeres életünk. Krisztus komoly
figyelmeztetése szerint: az a bizonyos keskeny út
és szoros kapu. (Máté 7 13, 14.)

A második az isteni megbízaton alapuló oda-
adási készség. „Ne félj! csak higgy, mindenképpen lehet-
ségesek a hívőknek!“ . . . Semmi érdem. „Csak az
én uram drága vére.“ Légy hű mindhalálig.“

A megbízás pedig:

„Tanítani a katedrában
Lenni az iskolába pap,
— Kiáltószó a pusztaságban
Nehéz ködös időbe: nap! . . .

Vírasztani a szenvedőkkel,
Testvérül venni minden idegent
Békében élni a perlekedőkkel . . .
Ez volt az első tisztem odalent . . .“

És amint elsorolja a többit is nagy lelki cse-
dességgel, Istenre hárítva minden sikert. S az
egésznek mintegy csattanója: a haza . . . Mint a
Mesternél is a végső út keserves könnyei: „Jeruzsá-
lem, Jeruzsálem . . .“ Utána a *magyar pap* is, az
elkárhozást is szívesen választaná, ha ez áron a
Haza nagy és boldog lehetne!

S az a hely, azok a külső és belső ható-
eszközök, melyek ily eredményhez vezetnek az ifjú-
ság képességét: mintha hallanám már a jövő ze-
néjét. Az a hely teljesen elkülönített, mint hal a
maga vizében. Fény és meleg kint és bent, térben-
szívben. Tiszta lég, szabad mozgás, fák, bokrok,
virágok és pedig az ifjúság munkás, kedves gondjai.
A test fejlődésének alapföltétele naponkénti meg-
állapított időben, szabad játékok, szabályos torna-
gyakorlatok, edzés hideghez, meleghez, lemosás-
fürdés tisztasága, egyszerű tápláló eledel, a napi
kifáradás után csendes pihenés. Épületekről, azok
berendezéséről, itt is a legnagyobb tisztaság, vilá-
gosság ízléses egyszerűség s ahova csak lehet:
virág . . . virág . . . virág nyárban, télen! Istenem,
minő helyeket láttam én, főként Angliában! És ez
mind nem kerül egy fillérbe sem, sőt a vele való
gyöngéd foglalkozás fejleszti ki azt a vídámhangu-

latú felemelkedett érzést, szépiészeti kiváltságot, mely az Idvezítő minden lépésénél is kellemesen tapasztalható, amiért oly szívesen vették körül gyermekek, nők és még a bűn is elpirult előtte. Szóval, az a hely árássa mindenfelől azon ápoló hatásokat, melyek az őt érzéken át a lélekbe jutva, atomról-atomra építse ott a Krisztus által oly sokszor és sokképen hangoztatott istenorzságot.

Még egy dolgot szeretnék s említek itt: ha a lelkészjelöltek egyszerű egyenruhába járnának s külön volna játék- és tornaruhájuk. Tisztességes, arravaló iparossal szerződve, tömegben jutányosabban is lehetne készíttetni. Szokni a takarékosághoz, egyik főkötelessége a nevelésnek. Csak a mi szükséges, a mi fejlesztő általában, a minek haszna nincs, sőt akadály a fejlődésnek, testileg, lelkileg, az nemcsak felesleges, sőt ártalmas, oktalanság, belátáshiány. Mily elkeserítő, sőt erkölcsi undort gerjesztő ilyeneket tapasztalni manapság minálunk!...

Jön az értelmi képzés, az olvasás és beszéd útján.

Ma már útban van a beszélő film, hol már a színek és alakok beszélnek is s így a közönségre a kettős főérzék, látás, hallás útján, csaknem teljes hatást eszközölnek. Az ember is egy beszélő film. Lélekből lélekbe közvetlenebb, finomabb, de hatását csak megfelelő formában, előadásban eszközölheti. Lelkünknek ez a közlekedési formája, adó- és felvevőképesége, egy isteni csoda. Tulajdonképpen minden életalaknak van közlekedési átadó formája az ember lelke számára, ha az a lélek elég érzékeny lemez. Tulajdonképpen a tanítás, az emberi lélek átadó- és felvevőképeségének kidolgozása, mintegy érzékeny lemezzé. Mély gondolkozók megállapították, hogy a rajtunk kívül levő életjelenségek és alakok a mi emberi életünkben nyernek mintegy magasabb értéket. Amint egy nagy gondolkodó látja: „minden anyagi dolognak megvan a maga mennyei oldala; megvan az emberiségen átmenete szellemi és szükségképeni létkörébe. A gázok a szilárd mennyezeten tömörülnek, a kémiai tömegek a növénybe hatolnak s nőnek; a négy lábúakhoz érkeznek s járnak; az emberhez érkeznek és gondolkodnak.“ (Emerson. A nagy emberek haszna.)

A magyar pap, mint egy beszélő film, első helyen a katedrara utal. „Tanítani a katedraban!“ Ez a legelső és legfontosabb. Persze, a krisztusi életéről, a Bibliából. Krisztus arra hivatkozik, hogy aki Őt látja, az Atyát látja; aki Őt hallja, az Atyát hallja (János 10³⁰ 12⁴⁵). És Pál csodálatos megállapítása, Isten dicsőségének a Jézus ábrázatán ragyogása meglátására vonatkozólag (II. Kor. 4⁶). És Jézust, amerre jár, kél, mindenütt nagy sokaság veszi körül, szinte összeszorítják, néha hajóra kényszerítik a partról, a háztetőt is felbontják, hogy hozzájussanak. S honnan e csodás vonzalom? ... „Mert úgy tanítja vala őket, mint akinek hatalma van és nem úgy, mint az írástudók. (Máté 7²⁹). Még az elfogására küldött szolgák sem merik érinteni, így védekezvén: „Soha ember úgy nem szólott, mint ez az

ember.“ (Ján. 7⁴⁶.) Minő mennyei képek lettek láthatókká tanításaiban, minő ható áramok, hogy így tolongott körül a sokaság! Hát igen, nem úgy mint az írástudók, szóbankóval, nagyképű okoskodásokkal stb., amikben nincs életmeleg. . . . Én hallottam Kossuth Lajost 1889-ben a zarándok 850 magyarral s megérző bizonyosságai voltunk mind ama krisztusi lélekhatásnak, melyről Tompa is így zeng:

„A szó, midőn ajaki mondták,
Édes volt, mint a méz s orvosság“.

(Jézus és a nép.)

Az intézeti nevelés fundamentoma és koronája, beszállítani a Krisztus lelkét az ifjúság szívébe, de úgy, hogy életfényű és erejű beszédök, tanításuk szent bizonyossága legyen ama páli megvallásnak: „Élek, többé nem én, hanem él bennem a Krisztus; amely életet pedig most testben élek, az Isten fiában való hitben élem, aki szeretett engem és önmagát adta érettem.“ (Gal. 2²⁰.) A tanítás csak az által válik neveléssé, ha az értelmi igazságok a szív melegében támadnak éltető erővé. Erről elég ennyi.

A lelkésznevelendékekre nézve első és legfőbb tananyag a Biblia és pedig annak újszövetségi része. Az élet könyve. Erről már van bizonyos ismeretek a gimnáziumból, de a benne lüktető élet és életalakító erőt most fogják meglátni, megérezni, lelkiségök megalapozására felhasználni, hogy aztán ebből táplálkozzanak önmaguk és táplálják a rájokbizottakat. Ami az ember testében, lelkében él, mozog, hat kifele és kívülről hatásokat vesz fel, — alakul és alakít — az mind ott él a Bibliában s Jézus életmozgásában, mint az élet világossága, utat mutat. „Én világossággul jöttem e világra, hogy senki ne maradjon a sötétségben, aki énbennem hisz.“ (János 12⁴⁶.) Említettem már, hogy a bibliaolvasás, csak megértésre is, sok-sok gyakorlást kíván; a benne felvillanó élet meglátása még többet; szívünkbe jutása a magaslat s e magaslatról árad aztán önként a körülünk levőkre. Az igehirdetés a gyülekezet sajátos életmozgásának megfigyelésén alapuló lelki fényhíntés, a felfele vezető útra. A mi időnkben még úgy ment az igehirdetés, illetve prédikáció, készítésére vezetés, hogy el kell gondolni a tárgyat, meditatálni alaposan, aztán hozzáfogni leírni, felékesíteni megfelelő bibliai és világi idézetekkel, s megfelelő érzelmi gesztusokkal elszónokolni. Szó sincs róla, ez is valami. Dehát ehhez a biblia életének csupán annyi köze van, hogy elkészítése után teksztust is kerestünk hozzá. Vagy egy félmondat is elég volt. Kezdve mondat közepén, kettős pont után, vagy és-sel. Ne csodálkozzunk hát, ha ilyen pásztori vezetés és legelő után elszállingózott a nyáj. Bezzeg a krisztusi pásztorok ma is tömött nyáj felett legelteti szemét. Neveket nem említek, mert hála Istennek, vannak elegenden. A fődolog pedig, hogy a növendékek úgy a Bibliában munkáló élet meglátásában, mint megláttatásában, megfelelő felmutatásában — „tanítani a katedraban“ — minél többet gyakorolják magukat. Egész addig, míg úgy

kél belőlök, mint napból a fény és meleg, mint virágból az illat. S hogy „a Krisztus evangéliuma Istennek hatalma” — nem földi bölcsesség, vagy politikai elnyomó segédereje, cimborasága a hatalmi vágyaknak, ennek tiszta megértésére, egyebek mellett, elvezet az emberi művelődés története, mely okról-okra haladva, megmutatja, hogy még a görög és római műveltség legmagasabb fokán is, útmutató bölcsék és istenített cézárok, államférfiak, költők, a butaságnak, erkölcsstelenségnek, állati rablás és fajtalanságnak minő szármalmas alakjai. A bölcsészek atyamestere, Szokratész is ily gondolkozással itta ki a méregpoharat: „Kriton, Aszklépiosznek kakassal tartozunk, — el ne feledjétek!” (Szokratész: Phaidon, vagy a lélekről). Hol áll ettől egy egyszerű, de krisztusi lélek. Azonban... no de hagyom.

A művelődéstörténet mellett a nagy természet életének csodás megnyilvánulásai azok a rejtett erők, melyek a látnivágyó lelkek előtt ki-kibukkan- nak s behozva, bekapcsolva mintegy emberi lel- künk még csodásabb mennyei gépezetébe, szinte 2000 év távlatból zengik felénk Krisztusunk biz- tatását: „bizony-bizony mondom néktek, aki hisz énbenem, az is cselekszi majd azokat a csele- kedeteket, sőt még nagyobbakat is cselekszik azok- nál, mert én az Atyához megyek!” (János 14¹².)

Hogy mik vezetnek még és tartanak fogva mintegy Krisztus lelkénél, a lelkészképzés eddig szokásos tananyagjaiból, ahhoz én már nem szó- lok, de azt el nem hallgathatom, hogy nemcsak feleslegesnek, de szinte károsnak tartom a Biblia tiszta megértéséhez a zsidó-, görög- és római nyel- vek erőszakolását, mert úgyis hiábavaló erő- és időpazarlás, másrésztől, különösen mostanában, olyan újabb bibliafordításokra ösztönöznek, melyek sok helyen a tiszta magyar észjárással és kifeje- zéssel szinte hadilábon állanak. És méltán merült fel panasz már a különféle fordítások miatt, taní- tások közben, mintha többféle biblia is volna. Hát mi lesz ebből végre? Nagy bibliás nemzetek megérdemelt szentségként őrzik a Biblia egyetemes egységét, nálunk egzegetikai próbálkozás céljára is állhat?

Még a vallásos érzés ápolásául hatalmas és kedves eszközként kell ápolnunk az éneket, dalt. énekkarok útján. Ott van ez az 1924-iki tanterv- ben is — papíroson, de én kizárólag a lelkész- képzés egyik gyakorlati eszközeként gondolom, mint istentiszteleti és hazafias kedélyképző esz- közt. Mert a lelkészképző gyülekezeti berendezé- séhez szorosán tartozik a Krisztusban élő szív hangjaként felbuzgó ének, mint az imádság, aztán a hazafias érzéshez a dal. Ezek a krisztusi örök- élet tavaszadallamai.

Hát még milyen lehetne a református nép- nevelőkkel egy forrás mellett, egy mezőn legel- tetni a Krisztus nyáját!

Most zúgná még a Petőfi látnoki lelke:

„Iparkodjunk! (bankettezés nélkül)

A század viselői...”

Andrássy Kálmán.

A kálvinizmus elvi problémája.

A református egyház szervezeti egységét eddig csak Magyarországon őrizte meg. A szervezeti egység azonban nem jelenti a teljes szellemi egy- séget. A magyar református egyház kebelében is merültek fel olyan jelenségek, amelyek azt bizo- nyították, hogy a külső szervezeti egység mellett nincs meg a „Léleknek egysége”. Ilyen volt a mult évtizedben az urvacsorai kérdések felett lefolyt vita. Amikor hosszú készülődések után végre oda- jutottunk, hogy tényleg egységessé akartuk tenni az urvacsorai hitvalló kérdéseket, akkor derült ki, hogy ennek sokkal komolyabb akadályai vannak, mint gondoltuk. Hitünk megvallásának nem tudtunk olyan közös egységes formát adni, melyben, min- denki megnyugodhatott volna. Ez a kérdés azóta megoldódott. Kidőlt az élők sorából az a nagy ember, aki e tekintetben az ellenzékét képviselte, akinek tudása és bátorsága is volt, hogy vélemé- nyét kimondja és megindokolja. Vele ugyan nem szűnt meg az a vallási felfogás sok egyháztág lelkében, de a közvélemény azért mégis, úgylát- szik, megnyugvással fogadta az egységesnek szánt hitvalló kérdéseket.

Egész csomó apróbb jelenségen kívül itt van most a Hit és Szolgálat mozgalmának válsága.

Két csoport áll szemben egymással, akik nem tudnak együtt munkálkodni, mert az egyik azt állítja a másikkal, — annak minden tiltakozása dacára — hogy nem reformátusok, a szónak lelki értelmében.

Az ilyen vitákkal kapcsolatban felmerül az emberben a kérdés: ki hát a jó református? Melyik az a fórum, amelyik eldönti a nagy kérdést: ennek, vagy annak az embernek munkája által érvénye- sül a tiszta református szellem?

A református keresztyénség gondolat rendsze- rében két részt különböztethetünk meg. Az egyik rész a református ember hitére és erkölcsére vonat- kozik, a másik rész pedig e hit és erkölcs funda- mentumán azokat az irányelveket állapítja meg, amelyeknek alapján tényleg berendezheti egyházi, társadalmi állami életét. Az egyikből lesz a theo- logia és etika, a másikkal pedig a politika aszerint, hogy milyen vonatkozásban érvényesül: egyház, szociális vagy állampolitika.

Az első kialakítja az ember Istenhez való viszonyát és egyéni jellemét — a másik pedig társadalmi, egyházi állami életének intézményes berendezését.

A kálvinizmus hitre és erkölcsre vonatkozó elveit a bibliából vette. Hisz a reformáció formá- lis principiuma a biblia volt. A bibliának is az újszövetségi részéből, mert ez tartalmazza Istennek az ő szent Fia által adott tökéletes kijelentését. Az újszövetségben pedig csakis hit és erkölcsi igazságok vannak, de nincsenek jogszabályok, ame- lyek állami társadalmi életünk intézményes beren- dezését szabályoznák. A hitigazságok és erkölcsi szabályok meghatározzák Istenhez és felebarátaink- hoz való egyéni viszonyunkat, de hogy e viszony alapján milyen jog- és államrendszert építsünk fel, az nincs részletesen meghatározva. Természetes,

hogy ezek a hit és erkölcsi elvekkel ellentétben nem lehetnek, sőt azoknak társadalmi szétvetődése kell hogy legyen az egész állami élet. Hogy ez a szétvetődés milyen módon történjék, abban Isten szabadságot adott az embernek.

Az új és ószövetségi kijelentés közt itt van az egyik nagy különbség. Az ószövetségi kijelentésben Isten részletes jogszabályokkal szabályozza a választott nép vallási és állami életét. Ez az ószövetségi theokrácia. Az újszövetségben, a kijelentés magasabb fokán, erre nem volt szükség. Isten az újszövetségben a fiúságnak lelkét adta s ezzel együtt adta az örök fundamentumon való építés szabadságát.

A református keresztyénség gondolat rendszerének az a része, amely az újszövetség hit és erkölcsi igazságait tárja fel, örökérvényű, változás e tekintetben csak akkor lehetne, ha valaki még tökéletesebben tudná azokat kiaknázni. Fejlődés útja abban az irányban haladhat, hogy minél több ember, minél tökéletesebben valósítsa meg ezen igazságokat a maga életében.

A másik rész tulajdonképpen a hit és erkölcsi igazságokból folyó társadalmi alapelvek rendszere s azoknak alkalmazása a kor és helyzet viszonyainak megfelelő alkotások létesítésére és problémák megoldására. A viszonyok és szükségletek azonban változóak. Változni kell tehát az alapelvek alkalmazásának is. Ebben áll a kálvinizmusnak, mint világnézetnek, fejlődése.

Ez az alkalmazás nemcsak általánosságban való elméletezést jelent, hanem a cselekvés vagy intézmény vagy jogszabály formájának pozitív megjelölését. Nem elég tehát általánosságban kifejteni Kálvinnak a biblián alapuló nézeteit a népjogokról, a demokráciáról, az államformáról, vagy az egyházszervezetről, alkalmazni is kell ezeket, vagyis megjelölni; ma ebben az országban ilyen demokráciát, államformát, birtokpolitikát vagy egyházszervezetet kell alkotni a kálvinizmus alapján.

E tekintetben egy csoport sem igényelheti magának azt az exclusivitást, hogy csak ő alkalmazza helyesen s aki mást mond az rossz kálvinista. A vélemények kicserélődéséből, egymással való küzdelemből alakul aztán ki az egységes közvélemény, amely végleg állást foglal az alkalmazás valamelyik módja mellett. Ez az a tér, ahol a lelkiismereti szabadságnak érvényesülni kell. Vagy, hogy egy ma sok embernek kellemetlenül hangzó kifejezést használjak: itt valósítható meg az igazi liberalizmus, mert e nélkül nem gondolható el a kálvinizmus fejlődése.

Folyhat tehát a vita, a vélemények küzdelme, nekünk nincs pápánk, a református közvélemény csak így alakulhat ki. E vitából azonban hiányozni kell a katolikus exclusivitas hangjának, amelyik anathemát zeng egyenesen az ellenkező vélemény felé.

Összegezve az eddig elmondottakat megállapíthatjuk, hogy jó kálvinista az, aki a református keresztyénség örökérvényű igazságait hite által beépíti jellemébe. Hogy melyek ezek az örökérvényű igazságok, annak egyetlen zsinórmértéke: az Isten kijelentése, a szentírás.

Ez örök igazságokból folyó elvek alkalmazásának és gyakorlati megvalósításának problémáját pedig végeredményében az egészséges református közvélemény dönti el, amelyik ha sokszor lassan is, de biztosan meghozza a maga ítéletét és szinte észrevétlenül kényszeríti a vitázó feleket, hogy előtte meghódoljanak. Hisszük, hogy ebben a vitában ki fog alakulni az egységes református közvélemény s békét teremt azok közt, akiket mindkét részről egyházunk, hazánk nagy értékeinek tartunk.

Porzsojt Ferenc.

A magyar református egyház szociális munkássága s a londoni Toynbee Hall.

(Folytatás.)

A magyar református egyház szociális tevékenysége azonban nem csupán egy néhány könyvből, alkalomszerű segítségből, jóakarató kezdeményezésből áll. A reformáció hazánkban való elterjedése utáni időben létesült debreceni „Ispotály“-on kívül több intézményben öltött testet az eszme, a szociális nyomoruság leküzdése, megelőzése együttes hittel, együttes szeretettel, Krisztus lelkének ihletésével (Máté ev. 9. r. 35—38. v.) Ezen intézmények teljes felsorolását nem adhatom, de az a néhány, amire én is rá tudok mutatni, annak a jele, hogy nem új utat tör, az, aki e téren alkotni akar. A Bethesda kórház; Országos Protestáns Árvaház; a Budapesti Iparosképző Protestáns Egylet; a Nagypénteki Református társaság, „Erzsébet Szeretetháza“; a miskolci „Filléregylet árvaháza“; a kisújszállási „Emberbaráti Szövetség“ árvaháza; Kerkápol, Bodor és Balogh Dénes „Szeretetház“ Dunavécserén; internátusaink, iparos- és tanoncotthonaink (Budapesten); diáküdülőtelepeink (Tahi, Balatonszárszó); „Patronage“ egyesületeink; a Vasúti Misszió, a Kék és fehér „Kereszt“ magyar református csoportjai; a Kálvineumok, az özvegy papnék nemrégén létesített otthona s egész sereg új kezdeményezés, a diakonissza ügy felkarolása, képző intézményei mind arról tanúskodnak, hogy egyházunk mint a multban, úgy a jelenben is számottevő tényező akar lenni a kor kívánta szociális tevékenységek kifejtésében úgy intézményei, mint vallásos érzést ápoló egyleteinek szeretetmunkája s tagjainak a magyar jólét nevelésén munkáló törekvésben vezető s munkás szerepe által.

De mindezen egyes, elszórt jó törekvések, kezdeményezések milyen szervezetleneknek látszanak a tulsó front egységes irányításához képest; milyen keveset mutatnak az anyagi erő hiánya miatt; mennyire nincs meg a biztos „hadtáptérletünk“, mikor még az egyház egyetemével sem találta meg kellő kapcsolatát belmisszióval ker. szocializmussal foglalkozó egyesületeinknek a fele.

Am ne mérjük magunkat a katolicizmushoz únos-úntalan. Nem hoz e hasonlítás ránk nézve termékeny gondolatokat. Más ott a világlátás s mások az eszközök, melyek legnagyobbbrészt nem lehetnek a mieink, kik az Isten gyermekeinek királyi szabadságára, öntudatos életére, szeretet-

teljes szolgálatára akarjuk nevelni az embereket. Nézzük inkább azt, hogy mit csinálnak e téren nyugati hittestvéreink, kiknek vallási élete 20—30 évvel előttünk áll fejlődés dolgában, úgy a nagy szellemi áramlatok megismerése, befogadása, mint a ma alkalmazható eszközök kiprobálása tekintetében.

A német viszonyokat nem ismerem, de úgy tudom, vannak elegenden, kik a német, jórészt lutheránus, egyházi viszonyokat alaposan ismerik s a még ma is domináló német tudományos teológiai munkásság eredményeit számon tartják, vezetőivel kapcsolatban vannak. Gyakorlati szempontból számunkra többet jelent a szintén kisebbségi francia református egyházakkal való kapcsolat, ahol az anyagiakkal való küzdelem, már megcsontosodni kezdő egyházi élet, hasonló tömegbűnök (iszákoság, helyenként a prot. lakosság lassú leolvadása), a szocializmus még erősebb térfoglalása, a még hatalmasabb katholicizmussal való küzdelem (a francia protestánsok a lakosság 2°/₆-át teszik ki csupán) a hasonló szangvinikus vérmérséklet s a még hasonlóbb múlt: igen kedveznének az erősebb együttműködésnek. Jelen alkalommal is igen csábító volna a francia protestantizmus ilyen irányú tevékenységének ismertetése. A kölcsönös segítség, jótékonyág, patronage, betegség, öregség, gyermekek védelme, a bűnözés meggátlása stb. körében végzett megelőző s mentő munka, egyesületeinek, intézményeinek felsorolása nem végezhető e helyen s cím alatt, noha az „Annuaire Protestant“ (Prot. Évkönyv) 1928. évi tudósításaiban az 506—562. oldalon s egyéb helyen elszórva egyes missziói s evangelizáló egyletekkel kapcsolatban nagyon gazdag adathalmazt találtam. (Nem ide tartozik, de itt kell elmondanom, hogy e pompásan szerkesztett könyv *rolunk még mindig az „Autriche—Hongrie—Ausztia—Magyarország cím alatt ír megemlítvén a Hold uccában tartott francia nyelvű istentiszteletet s a Jókai-téri svájci-otthonát. Illetékes fórumunk szíves figyelmébe ajánlom a helyesbítést — vagy én tegyem meg a lépéseket?*) — Bár a francia protestantizmus igen gazdag a szociális segítség intézményeiben, eszközeiben, bár két képzőintézete is van Párisban, egyik a „La Cause“ nevű 27 munkamezőn dolgozó missziói egyesület kebelében „Ecol de Service Chrétien“ (A keresztény szolgálat iskolája), a másik a „Foi et Vie“ c. lap alapításában „Ecole pratique de Service social“ (A szociális szolgálat gyakorló iskolája) névvel, mégis nem ebben látni a szociális tevékenységekre előkészület igazi formáját, hanem abban az intézményben, melyet a sokkal gazdagabb s még inkább gyakorlati angol kereszténység ihletése hozott létre, a londoni „Toynbee Hall-ban.

dr. I. E.

(Folytatása következik.)

Az Ispotalytemplomban február hó 24-én délután 5 órakor volt az utolsó vallásos estély. Az ünnep nyen résztvett dr. Baltazár Dezső püspök is, aki meglátogatta az egyházrész gyülekezeti otthonát. Predikált Molnár Ferenc lelkész, dr. Herpay Gabor egyházrész gondnok az Ispotaly történetét ismertette.

Kenderes.

Szép ünnepnapja volt a kenderesi egyházközségnek február 24-én, amikor az egyházközség új főgondnoka, ifjabb Horthy Miklós, elfoglalta egyházközségi főgondnoki hivatalát.

A rendes vasárnapi istentisztelet után, melyen Török Imre esperes imádkozott és Baltazár Dezső püspök prédikált, a sok száz esztendő, de most szépen megújított templomban az azt színiig töltő közönség jelenlétében folyt le a beiktató presbiteriumi gyűlés. Ifjabb Csánki Benjámint lelképásztor tett jelenést a választás eredményéről és olvasta fel az eskümentát, melyet a fiatal főgondnok érces hangon ismételt. Ezután Baltazár püspök, Török esperes, Kiss László községi főjegyző mondta üdvözlő beszédet s az új gondnok csinos és tartalmas beszédben ajánlta fel magát az egyház szolgálatára.

Az ünnepély fényét nagy mértékben emelte az, hogy az ország kormányzója is részt vett azon. Mint apa, az igaz, azonban mégis csak az történt, hogy egy kis református egyházközség helyi ünnepén elejétől végig jelen volt a magyar állam feje.

A hivatalos rész befejezése után ebéd volt a kulturházban, s ezen is részt vett az ország kormányzója, akit természetesen igaz magyar szívvvel ünnepeltek a jelenvoltak. Megjelentek ott továbbá az ünnepély többi vendégei: Csánki Benjámint egyetemi tanár, dr. Kun Béla egyházkerületi tanácsbíró, dr. Rácz Albert egyházkerületi jegyző, Bo bély György egyházmegyei tanácsbíró, Csikesz Sándor egyetemi tanár, Olajos Pal és Gál István török-szentmiklósi lelképásztorok, és a helybeliek közül igen sokan. Itt is hallottunk szép beszédeket a püspök úrtól, Török Imre esperes ölt, ifjabb Horthy Miklóstól, Czebe István helyi földbirtokostól.

A minden tekintetben sikerült szép ünnep rendezése dícséri a község jeles fiatal papját, ifjabb Csánki Benjámint, aki bebizonyította hogy nemcsak kiváló tudományos képzettségével, de gyakorlati tudásával és tapintatosságával is a legelső közté érdemes.

Még egyszer az egyházkerületi tanácsbíró-választásról.

Dr. Juhász Nagy Sándor úrtól a következő újabb nyilatkozatot vettük:

Az egyházkerületi tanácsbíró-választásra vonatkozó nyilatkozatomhoz fűzött szerkesztői megjegyzésekre kénytelen vagyok válaszolni. Az abban foglalt prelekió ugyanis teljesen felesleges volt, mert azt, hogy ideális alapon úgy kellene választani, ahogyan a szerkesztői megjegyzések előírják, én is éppen olyan jól tudom, mint más. Hogy pedig a valóságban a választás nem így folyik le, azt meg más éppen úgy tudja, mint én.

A szerkesztői megjegyzések szerint „fáj“ az, hogy én „jelöltségről“, „hivatalos apparátusról“ stb. szóltam. Kénytelen vagyok megindokolni, hogy miért?

A birtokban lévő adatok közül egyelőre csupán mutatóul közlök egyet. Arról értesítenek, hogy az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye es- p rese. miután megelőzőleg már közölte a gyüle- kezetekkel, hogy kik vannak ajánlatba hozva, január 8-án kelt 45—1929. számú hivatalos körlevelével újra felkereste a gyülekezeteket és többek közt ezeket írta:

„Hivatalos értesítés szerint (!) a választás sikerét nem várt o dalról megkísérlik megbontani. pedig egyetemes egyházunknak nagy érdeke, hogy a jelöltek (!) megválasszák a sikerrel járjon. Fel- hívom azért lelkésztársaim és a presbyteriumok figyelmét ez ügygel kapcsolatban a Debreceni Pro- testáns Lap 1. számában megjelent ösmertetésre és ezúton is kérem lelkésztársaimat a hivatalos je- löltek (!) támogatására és hogy a szavazatok be- küldésekor értesítsenek, hogy az egyház a hivatalos jelöltekre (!) szavazott-é, vagy másra?“

Ez még mind nem elég. A késedelmeskedő egyházakhoz még egy harmadik felhívás is ment, hogy mindenünnen adjanak értesítést, vajon „a hivatalos jelöltekre“ (!) szavaztak-é?

Én előző nyilatkozatomban csupán azt kíván- tam közzeadni, hogy nem „kísérletük meg“ „a vá- lasztás sikerét megbontani“ és hogy azokat a tekintélyes egyházi férfiakat, kik a gyülekezetekhez felhívást akartak kibocsátani, hogy szavazatukat én reám adják (amihez talán csak nekik is joguk lett volna?) éppen én magam kértem fel, hogy a „hiva- talos jelöltek“ ellen ne indítsanak mozgalmat, amit ők meg is szívtak. Amint tehát nem volt ok a hivatalos korteskedésre, azonképen nem lesz ok a „választási kampány“ után „triumfalá-ra“ sem. Csak ezt kívániam a különös előzmények után nyilvánosságra hozni.

Egyébként úgy érte-ülök, hogy rövidesen moz- galom fog megindulni a választásoknál o yan köz- szellem megeremtése iránt, amit a szerkesztői megjegyzések is helyesnek tartanak. Majd akkor is kérjük a szíves hozzászólást.

Dr. Juhász Nagy Sándor.

Minden írásért csak annak az írója lehet fe- lelős. Az alsószabolcs-hajdúvidéki esperes úr leve- léért is, ha van ilyen, csak az esperes úr, aki bizonyára nem is kívánja a felelősséget senki másra áthárítani.

Ahhoz, hogy bárkinek a megválasszása érde- kében mozgalmat indítson, vagy megindult moz- galmat támogasson, mindenkinek egyformán joga van, a nemhivatalos jelölt barátainak éppen úgy, mint a hivatalos jelöltért buzgólkodóknak. Arról, hogy valamely egyházkerületi tisztség betöltésénél választási visszaélés történt volna, sem a távolabbi, sem a közelebbi múltból nincs tudomásom, nyu- godt lélekkel állíthattam tehát, hogy az egyház- kerületi választások valóban úgy mennek végbe, ahogy végbemenniük kell. Hogy a választási rend- szer itt sem mindenben megfelelő, és hogy a vá- lasztás komolysága és szabadsága érdekében ott, ahol lehet — pl. zsinati tagok vagy iskolai kép-

viselők választásánál — decentralizálni kívánatos a választást, mindig nyíltan hangoztattam. Az egy- házkerületi főtisztviselők, köztük a tanácsbírák választásánál azonban ez a decentralizálás lehe- tetlen, de nincs is rá szükség, mert az ilyen főtisztviség választására elrendelt szavazásnál a legtávo abb eldugott falueska pásztora és presbiterei is tájé- kozva lehetnek, hiszen olyan kevés állásról és olyan ritkán bekövetkező ilyen választásról van szó, hogy csak a legjelesebb nevek kerülhetnek forgalomba.

Amint nem szívesen láttuk az előző nyilat- kozatban a jelöltség nem vállalásáról szóló részt, éppen úgy „főj“ olvasni most a választás utáni „triumfalás“ lehetetlenségéről szóló szavakat. Nem szabad feltenni senkiről akkora izlésteleniséget, hogy egy ilyen választás után „triumfalni“ akarjon. Itt — minek ismétljem a már megírottakat — nem lehetnek legyőzöttek és győztesek, csak munkára szólítottak.

A legutóbbi egyházkerületi főgondnoki választáson kívül — amelyen a szavazatok valamennyijét Horthy István kapta — nem is emlékszem olyan egyházkerületi választásra, amely teljesen egyhangú lett volna. Minden alkalommal akad itt-ott egy-egy egyházköztség, amely a maga kedves emberét akarja megtszítelni a szavazatával, olyankor is, amikor egyébként teljes az egyetértés. Rettenetes naivitás is kellene tehát az izlésteleniségen felül az olyan triumfaláshoz, hogy: lámcsak, a mi jelöltünket választották meg, pedig vagy két helyen másra is szavaztak.

Különösen nem „triumfalhat“ senki amiatt, hogy Juhász Nagy Sándort nem választották meg. Mert velem együtt bizonyára mindenki elismeri az ő kiváló képességét, sok tudását, nagy buzgóságát, tettekrekeszségét és megbecsüli azt az értékes mun- káját, melyet a debreceni egyház körében végez.

K. B.

Külföld

Az Üdv Hadserege válságával még a napi sajtó is állandóan foglalkozik. *Természetesen inkább a szenzáció, mint a tárgyi igazság szempontjából. Most a svájci „főhadiszállás“ részéről dr. de Tavel „ezredes“ a svájci egyházi és világi sajtó számára higgadt és részletes felhivatalos tájékoztatást közöl, amelynek lényege a következő:

Az Ü. H. feje, a „tábornok“, az Ü. H. alkot- mánya szerint, *magga tartozik az utódját kinevezni rögtön, amint tábornoki tisztét elfoglalja.* Zárt és lepecsételt borítékban helyezi el az utód nevét. az Ü. H. egy erre meghatalmazott tényezőjénél. A borítékot csak a tábornok halálakor, vagy állá- sáról való lemondásakor lehet fölbontani.

* Ez a közlemény, anyagtorlódás miatt, csak hetekkel megírása után kerülhetett közlésre. Ez a körülmény a közlemény némely pontját már elavulttá tette a napilapokból is ismert újabb fejlemények folytán. De azért egészben véve most sem tartjuk fölöslegesnek a közlését.

Arra az esetre már most, ha a tábornok nem nevezte volna ki az utódját, vagy olyan egyént nevezett volna ki utódjának, aki egy, vagy más okból képtelen volna ellátni e tisztet, vagy végül arra az esetre, *hogyha maga a hivatalban levő tábornok mutatkoznék akár fizikai, akár erkölcsi okokból képtelennek tiszte kielégítő ellátására*, ezekre az esetekre az Ü. H. alkotmánya szerint össze kell ülnie a Főtanácsnak.

A Főtanács, az Ü. H. félszázados fennállása óta most ült először össze. Megállapította, hogy a jelenlegi tábornok — Bramwell Booth, az alapító William Booth idősebbik fia — 73 éves életkora és betegsége miatt nincs többé abban a helyzetben, hogy kielégítően vihesse vezéri tisztét. Ezért előbb barátságos formában szólították föl a visszavonulásra, majd, amikor e felszólításnak nem volt sikere, 55 szóval 8 ellen fölmentették az állásától.

Booth generális azonban nemcsak ennek a döntésnek, de általában a Főtanácsnak a jogosultságát sem hajlandó elismerni s a világi bíróságnál panaszt emelt ellene. A Főtanács tehát most már az új tábornok megválasztását kénytelen elhalasztani addig, amíg független angol bíróság nem dönt az ügyben.

Ami az Ü. H. tekintélyes, főként ingatlanokból álló vagyonát illeti, ez, a felhivatalos nyilatkozat szerint, Angliában, Franciaországban és Ausztráliában *tényleg a tábornok nevében van telekkönyvezve*, de minden biztosíték megvan az alkotmányban arra, hogy a tábornok ezzel a helyzettel sem személyes, sem családi céljaira a legkisebb mértékben se élhessen vissza.

Az igen érdekes, bár roppantúl rezervált nyilatkozat a következő sokatmondó kijelentéssel végződik:

„A Főtanács tagjai igyekezni fognak oly reformokat életbeleptetni, amelyek nemcsak a tábornokválasztás módját illetik, hanem az egész Ü. H.-nek szélesebb és demokratikusabb alapokra fektetését is célozzák.“

Mindez bizony eléggé lehangoló és illúziórontó azok számára, akik eleddig a hit hősiességét, az emberileg abszolút keresztyéni önzetlenséget és önmegetagadást gondolták az Ü. H. uralkodó szellemének. De másrészt meg örvendetesnek kell tartanunk, hogy Isten keze ezt a kétségtelenül nagyszerű keresztyén szervezetet — amelyet annyi áldással használt föl eddig, dicsőségének eszközeül — most, a fennállása első félszázadának határkövénel, máris általviszi egy ilyen kényes és kínos válság tűzpróbájára, amelyből minden emberi gyarlóság és bűn csak megszégyenülve, de minden igazi krisztusi érték csak megtisztulva kerülhet ki. Az minden esetre nagyon meglepő, hogy az Ü. H. legfőbb vezetése — mégpedig, úgy látszik, magának az alapítónak az akarata szerint! — teljesen a Booth-család kezébe volt eddig letéve és szigorúan monarchikus szervezetség dolgában akár a papsággal, akár a jezsuitarenddel vetekedett. A különben igen tiszteletreméltó Booth-familiáról nem tehetjük föl, hogy a hatalomhoz való mostani ragaszkodásuknak — amely körül végeredményben az egész

harc forog — végső és elhatározó motivuma az alantas anyagi önzés volna. De az szemellátható, hogy minden buzgó keresztyénségük mellett sem tudtak ellentállani az ördög egyik leggyakoribb kísértésének, amely abból áll, hogy egy *tényleg* birt hatalmat és befolyást nemcsak személyére, de családjára nézve is biztosítani és megörökíteni törekszik a gyöngye ember. A családi politika még világi közületeknél is megbosszulja előbb vagy utóbb magát; mennyivel inkább az Isten országa és a Krisztus királysága munkáiban és harcaiban, ahol egy pillanatra sem volna szabad elfeledkezniök a munkásoknak és harcosoknak — minél magasabban állanak, annál kevésbé — a Márk 3: 31—35-ben mondottakról.

(ri.)

Irodalom

Keresztelési beszédgyűjtemény jelenik meg március havában, melyben 30 református lelkipásztor ír egy-egy keresztelési beszédet. Kerületünk-ből *Baja Mihály, Bakó László, Böszörményi Jenő, Dancsházy Sándor, Harsányi Pál, Török Imre és Uray Sándor* szerepelnek a szerzők között. A gyűjtemény hihetőleg nagy szolgálatot fog tenni azért, hogy a keresztelést ismét gyülekezeti istentisztelet keretében tartva, erősíteni fogja a közösség felelősségérzetét a kisdedekkel, iskolásokkal, konfirmálók-kal, általában az ifjúsággal szemben. Építő, élvezetes és érdekes beszédek megragadják a figyelmet, a szívet és tette serkentenek. A gyűjtemény kiadója a napokban küldi szét minden református lelkész címére a megrendelési nyomtatványokat, melyekre itt is felhívjuk a gyülekezeti lelkészek figyelmét.

Nyári Pál konfirmációi kátéja: Református Keresztyén Hitünk címmel, immáron harmadik kiadásban jelent meg. A káté első két kiadását az egyházi lapok bírálatai osztatlan elismeréssel üdvözölték. A harmadik kiadás megjelenése igazolja a káté közkeletűvé válását. A könyv nagyon alkalmas arra is, hogy áttérők kezébe adjuk. Ára 90 fillér. Nagyobb rendelésnél lényeges árkedvezmény.

Halottaink

Bágyoni Váró Béni, királyi tanácsos, Kolozsmegye és Kolozsvár sz. kir. város utolsó magyar tanfelügyelője, a kalotaszegi egyházmegye volt főgondnoka, Budapesten február hó 19-én, 74 éves korában az Úrhoz költözött. Egyike volt a Nagymagyarország legkiválóbb tanfériainak, aki 40 éven át rendkívül fontos pozíciókban, kivált nemzetiségi vidékeken, szolgálta a magyar kultúra ügyét. Sok igaz érdeme van református egyházi életünk terén is. Kitűnő tollú író volt, nemrég lapunkban is jelent meg egy érdekes, színes egyháztörténelmi korpépe a közelmúltból. Minden tekintetben méltó testvéröccse volt a nagynevű néhai enyedi író-professzornak, Váró Ferencnek. Temetésén, utolsó akarata szerint, dr. Révész Imre szolgált, akihez rokoni és igaz jóbaráti kapcsolatok fűzték. A magyar-

ságáért élete végén sokat szenvedett jó és igaz ember emléke legyen áldott.

Özv. Molnár Zoltánné szül. Kabal Eszter tiszaöldvári tanítónő életének 51-ik évében rövid, súlyos szenvedés után folyó évi február hó 21-én hirtelen elhunyt. Több mint 18 évig hűséggel és odaadó buzgalommal tanította és nevelte a gondjaira bízott kis gyermekeket. Temetése f. hó 23-án, szombaton volt.

Nemes Ballay Gyula a Verböczy főgimnázium VII. osztályának tanulmányi ösztöndíjat nyert jeles tanulója, cserkész őrsvezető, folyó hó 11-én délután 1/25 órakor, életének 16-ik esztendejében, 10 heti szenvedés után elhunyt. Február 13-án délután 1/23 órakor temették Budapesten, a farkasréti temető halottasházából. A szép reményekre jogosító ifjú kora halálai szülei, Ballay Aladár Dancsházi lelkipásztor és neje, nagyatya F. Varga Lajos esperes, testvérei és kiterjedt rokonság gyászolják.

Tihanyi Kiss Eszter, néhai Kiss János theol. tanár unokahuga, 72 éves korában, Veszprémben elhunyt. A megboldogultban vitéz Tihanyi Kiss Sándor honvédszázados-lelkész nagynénjét gyászolja.

Meczner Béláné, miklósvári Miklósi Louis, az alsözempléni egyházmegye gondnokának a felesége február hó 16-án Budapesten elhunyt. Temetése nagy részvét mellett február hó 19-én ment végbe Sátoraljaújhelyen.

Áldott legyen emlékezetük!

Különfélék

Ifjabb Horthy Miklós egyházközségi főgondnoksága nevezetes esemény a magyar református egyház életében. — Nem szeretek nagy szavakat használni, de azt hiszem, csakugyan határállomás bizonyos vonatkozásban. Már t. i., ha a sok jóreménységgel biztató, fiatal főgondnok olyan odaadással fogja a ráváró feladatokat teljesíteni, mint amilyen buzgósággal és szeretettel vállalta azokat. Pedig ennek a fiatalembernek az arcában és tekintetében van valami, a szelidségnek és határozottságnak, a szerénységnek és nyugodt öntudatnak olyan keveréke, ami arra biztosíték, hogy nem fogunk csalódní benne. És ha ő híven és odaadással fog szolgálni, amint azt bizvást reméljük, annak nagy hatása lesz. Ifjabb Horthy Miklós divatba fogja hozni az egyházat *Sit venia verbo*. De csakugyan úgy van, hogy a református egyház, ez a mi sok vihart kiállt és sok nemzeti dicsőséget szerzett egyházunk kiment a divatból az előkelők köreiből. Egynéhány öreg úr még csak tarja a helyet, de a fiatalság körében alig lehet látni szukkreszcenciát. Pedig erre nekünk, a hívek minden rétegére támaszkodó egyháznak, nagy szükségünk van. Az ifjabb Horthy nyomán majd kedvet kapnak mások is,

és az isteni Gondviselés bölcsességétől rendelt nagy Vezér nevét viselő fia is vezér lesz. Amaz a szegény, nyomorékká tett magyar hazát támasztotta fel. Ez az elhanyagolt anyaszentegyház új életre támasztására hivatott ifjú sereget fogja majd vezetni.

A Kossuth-utcai egyházzrész Bibliaköre nagy érdeklődés mellett tartotta rendes, heti összejövetelét a Dóczy-intézet nagytermében, február hó 27-én délután 5 órakor. — Ez alkalommal Bibliát magyarázott Baja Mihály lelkész, felolvasott Madar Zoltán segédlelkész.

Hajdúszoboszlón vallásos ünnepély volt február hó 24-én a központi elemi iskola nagytermében. Bibliát magyarázott Kovács Lajos hitoktató-lelkész.

Felsőbányán február hó 2-án a református templom fedéséből fennmaradt adósság törlesztésére műsoros estélyt rendeztek.

A szilasbalhási református egyház presbiteriuma Németh Ilonkát választotta meg tanítónőül.

A magyaregresi gyülekezet 5500 P költséggel templomába új orgonát állít. A gyülekezet tagjai egyházi adójuk 100%-ával a szükséges összeget két év alatt fizetik ki.

A nt. lelkész urakat értesítem, hogy a debreceni kollégiumban a húsvéti ünnep-követségválasztás március hó 22-én lesz. Kérem azokat az egyházakat, amelyek nem kérnek legátust, vagy specifikálni kívánnak, hogy erre vonatkozó értesítéseket március 20-ig küldjék le a kollégium igazgatóságához, mert a később érkező jelentést már nem áll módunkban figyelembe venni. Az 1927. évi 163. sz. egyházkerületi határozat szerint, az egyházi l. t.-c. 144. §-a értelmében, csak azok a főiskolák küldhetnek legátust, amelyeken theológiai fakultás van. Az egyház tehát csak olyan református vallású tanulót fogadhat legátusul, akit ilyen főiskola küld ki és specifikálási jogát is csak úgy gyakorolhatja, ha a legátusul kívánt *debreceni* kollégiumi tanulót a kollégium igazgatóságától kikéri. Legátusnak a hivatalos forma mellőzésével fogadása az egyházi törvénybe ütközik. Az 1925. évi 115. sz. egyházkerületi végzés szerint az egyház ugyanabban a tanévben csak egyszer specifikálhat. Debrecen, 1929 február 28. *Karai Sándor*, kollégiumi igazgató.

Az Ispóty fennállásának 400 éves évfordulóját március 10-én ünnepeli a debreceni református egyház.

A „Vasárnap“-ot, a debreceni gyülekezet lapját a „Vasárnap“ kiadóhivatala március hó két utolsó vasárnapján minden debreceni adófizető egyháztagnak megküldi, hogy az igen szép érdeklődésnek örvendő lap minél nagyobb körben való elterjedést nyerjen.

A debreceni Mezőgazdasági Egyesület azzal a kéréssel fordult a debreceni lelkészkarhoz, hogy a jövőben minden tanyai iskolában tartassék vasárnap istentisztelet.

A református theologiai tanárok február hó 23-án tartották konferenciájukat Sárospatakon. A gyűlés behatóan foglalkozott a „lelkész-tanítóságok” ügyével. Az az álláspont alakult ki, hogy a jelöltek a tanítóképesítő különbözeti vizsgát már a harmadik évfolyam végén tehessek le. A külföldi ösztöndíjak rendezésének s a theologiai lexikonnak ügyét is tárgyalták.

Szabolcska Mihály február hó 24-én búcsúzott el a temesvári gyülekezettől, melynek évtizedeken keresztül volt lelképásztora.

A szatmári református gyülekezet bibliakört tart fenn az iparos ifjúság körében.

A debreceni Fazekas Mihály főreáliskola tanári kara és ifjúsága március hó 3-án Fazekas Mihály költőnek és botanikusnak emlékére ünnepélyt rendez.

A kollégiumi polgári fiúiskoláról február hó 24-én a debreceni gazdatársadalom előtt ismertető előadást tartott dr. Veress István tanítóképzőintézet-i igazgató.

A jákói kicsiny leányegyház a háborúba elvitt 184 kilogrammos harangja helyett 215 kilogramos új harangot öntetett.

A kecskeméti Protestáns Leánykör március hó 10-én nagyszabású irodalmi estét rendez.

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS MESTERE

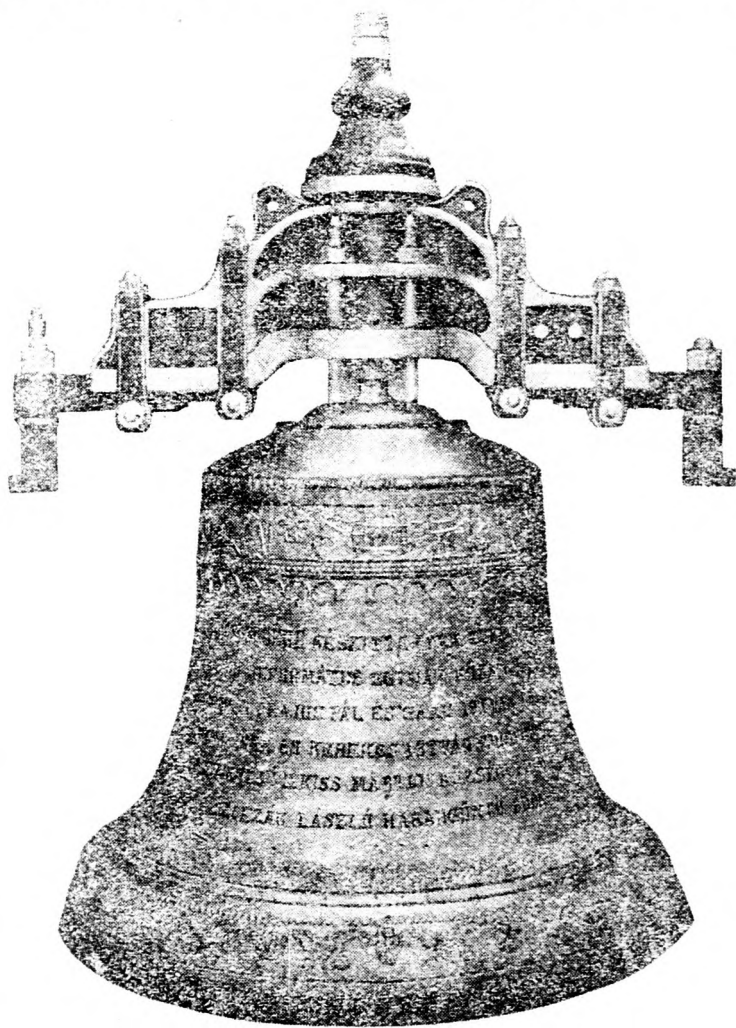
SZLEZÁK LÁSZLÓ

HARANG- ÉS ÉRCÖNTŐDE, HARANGFELSZERELÉS ÉS HARANGLÁBGYÁR
BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

TELEFON: LIPÓT 913-53.

BIZONYÍTVÁNY.

letes
SZLEZÁK LÁSZLÓ harangöntő úrnak
BUDAPEST.

A törökszentmiklósi ref. egyház részére készült
1770 kg.-os harang.

Mi, a törökszentmiklósi református egyházközség ezidő-szerinti elnöksége, lelkészelnöke és főgondnoka jó lelkiismeret-tel és egyházközségünk minden rendű és rangú tagja nevében és részéről is hálás köszönettel tanúsítjuk és adjuk tudtára mindeneknek, akiket illet, hogy a nagy világháborúban a hadvezetőség által háborús célra kisajátított harangjaink helyébe a Szlezák László budapesti haranggyárában 1926. évi május hó 19-én öntött s rendeltetésének június 20-án átadott 1800 kg. súlyú nagy, a 420 kg. kisebb és 220 kg. kis harang: a harangöntés művészi alkotása, remekműve úgy a külalak, mint annak díszítése, valamint a fenséges zengéssége, a zűgvá-bágya szőlés, az egymással és a világháborúból kimentett régi 750 kilós harangunkkal is tökéletes összhangzatosság tekinté-
lebe n.

A szakbírálat megállapította, hogy harangok anyaga a legjobb minőségű harangérc. Aki látja ezeket a harangokat s meghallja szavukat, elfogultság nélkül tesz bizonyosságot róla, hogy Szlezák László a törökszentmiklósi református harangokkal remekelt, a hazai harangöntők elsői között elsőnek, a harangöntésben igazi művésznek bizonyult.

Amikor ezekről bizonyosságot teszünk, ugyanekkor nem hagyhatjuk megemlítés nélkül, hogy Szlezák László amellet, hogy a legjobb minőségű harangérből a legjutányosabb ajánlattal és árban s kifogástalan művészi kivitelben készítette harangjainkat. Azok árban valorizáltan beszámította az 1915. évi harangrendelés alkalmával tőlünk előlegül felvett kétezer aranykoronát.

A fentebb irtakra hivatkozva azokat ismételtten tanúsítva, jó lelkiismerettel ajánljuk Szlezák László urat mindazok figyelmébe, akik Isten dicsőségére és lelkük örömeire Isten dicső-ségéhez mellő harangot szándékoznak készíttetni.

Törökszentmiklós, 1926 június 10.

OLAJOS PÁL ref. elnöklelkész.

A szegedi Lorántffy Zsuzsánna Egyesület március hó 3-án műsorral egybekötött szeretetvendégséget rendez. Felolvas Móricz Zsigmond.

A Templomegyesület vegyeskara egy évi szünetelés után, Szabó Lajos karnagy vezetése alatt újból megkezdte működését.

A magyar kereskedők a vasárnapi munkaszünet minden vonalon való érvényrejuttatása érdekében értekezletet tartottak.

A Templomegyesület hitvédelmi ülésén dr. Révész Imre tartott előadást március hó 1-én nagy érdeklődés mellett.

A Kistemplomban vallásosünnepély volt február 26-án délután 5 órakor. Imádkozott Szele György lelkész, prédikált Bagdy Dániel vt. lelkész, énekelt Nagy András kántor.

A makói Bethánia Énekkar február hó 17-én szeretetvendégséget rendezett. Előadást tartott: H. Szabó Imre „Krisztus és a szegénykérdés” címmel.

A tiszáninneni egyházkerületbeli leányegyletek vezetői és tagjai, valamint a leánymunka iránt érdeklődők számára Miskolcon konferencia lesz.

Magyarországon a nyugati országokhoz viszonyítva aránytalanul nagy a csecsemő és gyermekhalandóság, míg a nyugati államokban 12—14 % az átlagos gyermekhalálzási szám, addig nálunk 18,5 %. Igen öröndetes jelenség, hogy az utóbbi évben a halálzási arányszám 18,5 %-ról 16 %-ra csökkent.

A makói református gyülekezet február hó 24-én belmissziói műsoros-estét rendezett. Előadó volt Harsányi Pál gyomai lelkész. békés-bánati esperes.

Az előfizetési díjak beküldését nagyon kérjük. Postatakarékpénztari csekk számla: 43,916.

Szerkesztői üzenetek.

A. K. Búj. Halásan köszönjük. Reméljük, hogy minél előbb ismét méltóztatik ránk gondolni. **B. J. Gáva.** Megérkezett, jönni fog hamarosan, köszönet. **H. Gy. B. Újfal.** Nagyon okos megjegyzések, legközelebb hozzuk. Üdvözlét.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő futóképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zslr-bödönök, dlsznódló-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15—48.

„MÉLIUSZ”

könyv-, zenemű-, papír- és írószerszerek-iskolafelszerelési osztálya ajánlja alantl árjegyzékében foglalt, hazafias ünnepekre alkalmas

nemzeti zászlóit és gyászszertartásoknál szükséges lobogóit.

Zászlóárjegyzék.

Címeres zászlók.

1 drb Magyar nemzeti címeres merinói színtartó gyapjú egybeszővött zászló 100 cm. hosszú, megfelelő széles rojttal, bojttal, rúd nélkül	18—
1 drb Hasonló kivitelben, 150 cm. hosszú és megfelelő széles	22—
1 drb Hasonló kivitelben, 200 cm. hosszú és megfelelő széles	32—
1 drb Hasonló kivitelben, 250 cm. hosszú és megfelelő széles	36—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles	44—

Címer nélküli zászlók.

1 drb Magyar nemzeti címer nélküli merinói színtartó gyapjú, egybeszővött zászló, 100 cm. hosszú, megfelelő széles rojttal, bojttal, rúd nélkül	15—
1 drb Hasonló kivitelben, 150 cm. hosszú és megfelelő széles	18—
1 drb Hasonló kivit., 200 cm. hosszú és megfelelő széles	26—
1 drb Hasonló kivit., 250 cm. hosszú és megfelelő széles	32—
1 drb Hasonló kivit., 300 cm. hosszú és megfelelő széles	38—

Gyapot zászlók.

1 drb Magyar Nemzeti gyapot zászló rojttal, bojttal, rúd nélkül, 50 cm. hosszú, megfelelő széles	4—
1 drb Hasonló kivitelben, 100 cm. hosszú és megfelelő széles	8—
1 drb Hasonló kivitelben, 200 cm. hosszú és megfelelő széles	12—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles	16—

Gyászzászlók és gyászlobogók.

1 drb Fekete gyászzászló, legjobb minőségű, színtartó merinói gyapjúkelméből, 200 cm. hosszú, megfelelő széles rojttal és bojttal, rúd nélkül	26—
1 drb Hasonló kivitelben, 250 cm. hosszú és megfelelő széles	32—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles	38—
1 drb Hasonló kivitelben, 400 cm. hosszú és megfelelő széles	58—

Gyapot kelméből.

1 drb Fekete gyászzászló, 200 cm. hosszú, megfelelő széles, fekete gyapot kelméből, fekete rojttal és bojttal	18—
1 drb Hasonló kivitelben, 300 cm. hosszú és megfelelő széles	26—

Minden egyéb zászlóhoz való anyagokról kívánatra árajánlattal szolgálunk.

Magyar címer bádogból.

Református elemi népiskola felírással	16—
Ugyanaz, felírás nélkül	14—